

Oponentský posudek na disertační práci PhDr. Romana Míčka „Michael Novak a jeho projekt teologie demokratického kapitalismu“

Dr. Míček si vybral závažné, aktuální a kontroverzní téma: zhodnotit dílo amerického katolického myslitele Michaela Novak. Tento autor je u nás poměrně dobře znám a hojně čten, nicméně těžko bychom hledali hlubší kritickou monografii, zabývající se různými aspekty a vývojovými stádii jeho díla. Novakovo rozsáhlé a dosud neukončené dílo totiž překračuje hranice různých vědních disciplin, pohybuje se na hraně teologie, ekonomie, politické teorie a sociologie. Dr. Míček podrobně a kompetentně probírá různé fasety Novakova myšlení, klade však důraz – jde o disertaci teologickou – na Novakův přínos pro katolické sociální myšlení. Tento přínos je nesporný: Novak je jednak vytrvalým kritikem určitých (z jeho pohledu) jednostranností a nedostatků klasické tradice katolické sociální doktríny, jednak svérázným interpretem její novější podoby (zejména sociálních encyklik Jana Pavla II.), je vášnivým polemikem s „levicovou alternativou“ katolické sociální nauky (zejména latinskoamerickou teologií osvobození) a jedním z předních tvůrců originálního pokusu o „pravicovou alternativu“, o „severoamerickou teologii osvobození“ - pokusu spojit motivy katolické teologické antropologie s tradicí „whigů“ a liberální neokonzervativní politickou a ekonomickou teorií.

Klademe-li si otázku, kde Míčkova disertace přestává být pouhým (byť velmi kompetentním, podrobným a přehledným) výkladem Novakových myšlenek a *kde je vlastní vědecký přínos autora*, snad nalézáme dostatečnou odpověď ve snaze autora *zasadit Novakovo myšlení do širokého kontextu* – jak kontextu biografického a historického, tak do kontextu vývoje amerického katolicismu, amerického katolického politicko-sociálního myšlení a „amerického experimentu“ vůbec a jeho reflexe a kontextu vývoje křesťanského sociálního učení v moderní a postmoderní době. Tato snaha je velmi záslužná, i když některé exkurzy (např. str. 76 – 81) se vzhledem k hlavnímu tématu zdají být poněkud nadbytečné.

Z práce je zřejmá sympatie doktoranda k Novakovu myšlení, přesto však je schopen kritického nadhledu, když korektně referuje o jeho četných kritikách a věcně konstatuje, že „Novak není velkým teologem“ (str. 183) – a že na poli snah, které zahájil, „zbývá ještě mnoho práce“ (str. 184). Doktorand by však měl ještě zřetelněji při obhajobě ukázat, nakolik

ve své práci skutečně naplnil svůj úkol a udělal v tomto směru ještě několik kroků nad pouhé referování o Novakovu myšlení, jeho kořenech a souvislostech.

Práce je psána velmi čtivě; poněkud rušivě však působí některé neobratné novotvary („podruhovatikánský“ – str.19) a překlepy či přepisy (např.„Socialpolitik, Sociallehre“ – str. 125). Poznámkový aparát a bibliografie jsou však zpracovány velmi pečlivě.

Z dílčích výhrad uvádím např. užití citátu Ch. Dawsona jako ilustrace současných změn amerického katolicismu („Tento sociální vzestup (..) komentuje i Dawson“, str. 38), přičemž citované dílo bylo ve skutečnosti napsáno před několika desítkami let.

Úhrnem:

Přes drobné dílčí nedostatky se jedná o velice kvalitní práci, svědčící o rozsáhlých znalostech nejen dané problematiky, nýbrž i množství souvisejících společenských oborů, o schopnosti propojovat teologická témata s aktuálními poznatky dalších věd (jak to doporučuje Gaudium et spes), o schopnosti kriticky zpracovat množství pramenů a o velké péči, důkladnosti a metodologických dovednostech autora.

Práci hodnotím velmi pozitivně a jednoznačně ji doporučuji k přijetí.

Přimlouval bych se i za její brzké knižní vydání.

Prof. PhDr. Tomáš Halík ThD.

Ústav filozofie a religionistiky FF UK

V Praze, 30. 3. 2007